

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра ґрунтознавства і географії ґрунтів

**Курсова робота на тему : «Розвиток ґрунтознавства в Галичині
від моменту зародження до сучасності. Вклад Дублянської
рільничої школи в розвиток ґрунтознавства як науки »**

Студента 3 курсу ГРН-31
спеціальності 103 Науки про Землю
спеціалізації “Ґрунтознавство і експертна
оцінка земель”

Василина Назарій Зіновійович

Науковий керівник:

професор Гаськевич В.Г.

Національна шкала добре
Кількість балів: 84 Оцінка: ECTS B

*З.Т.Т. Панчик З.Т.
К.С. Ванюк Г.С.
Бенчук О.І.*

Зміст

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. Зародження знань про ґрунти і їхню географію в Галичині.....	4
1.1. Емпіричний, агрокультурний та агроекологічний періоди.....	4
РОЗДІЛ 2. Дублянська наукова ґрунтознавча школа : шляхи становлення.....	7
2.1. Дублянська рільнича школа	7
2.2. Дублянська рільнича академія.....	10
РОЗДІЛ 3. Напрями наукових досліджень Дублянської наукової ґрунтознавчої школи.....	15
3.1. Морфолого-генетичний напрям досліджень.....	15
3.2. Ґрунтово-меліоративний напрям.....	17
ВИСНОВКИ.....	19
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	20

ВСТУП

Об'єктом мого дослідження була Дублянська школа рільництва та її роль в розвитку ґрунтознавства як науки і в цілому історія її виникнення та розвитку.

Мета дослідження: Основною метою дослідження є історія розвитку, становлення та поширення науки ґрунтознавства в Галичині з моменту її зародження. Розвиток ґрунтознавства в даній місцевості був досить бурним і цікавим він припадає на початок-середину ХІХ століття.

Важливо пам'ятати що ґрунт завжди був основним, фундаментальним місцем розвитку усього живого, тим без чого життя не може існувати і являє собою основний скарб людства. На протязі усього свого існування людство завжди використовувало ґрунт тим чи іншим способом, проте бурно розвиватись ця наука почала відносно недавно і хоч ми досягли значних висот в цій сфері завжди потрібно пам'ятати з чого усе починалось.

Дослідження витоків історії ґрунтознавства є досить цікавою і актуальною темою, адже важко уявити собі країну яка б не була зацікавлена в покращенні своїх ґрунтів їх генезою, класифікацією, родючістю, властивостями, еволюцією, особливо коли діло стосується України родючість ґрунтів якої відома на увесь світ. Одне з ключових місць в становленні ґрунтознавства в Галичині зайняла Дублянська школа рільництва, вклад якої в розвиток цієї науки неможливо переоцінити.

Сама історія розвитку ґрунтознавства є досить цікавою і тернистою, особливо на самому початку свого зародження, що важко уявити, адже території сучасної України завжди були відомі своїми ґрунтами та їх здібностями до родючості тому розвиток такої науки мав би займати одне з перших місць.

Одне з ключових місць в становленні ґрунтознавства в Галичині зайняла Дублянська школа рільництва, вклад якої в розвиток цієї науки неможливо переоцінити, на той час вона уособила собою потужний науково-дослідницький центр про який знали і в Європі, а викладачі які викладали в цій школі мали всесвітнє визнання. На протязі усього свого існування вона займалась

дослідженням різних типів ґрунтів. Історія знає багато відомих наукових діячів які внесли вагомий вклад в розвиток ґрунтознавства як науки на теренах Галичини.

Стан вивчення питання на основі праці: На даний момент історія становлення, розвитку ґрунтознавства в межах Галичини є описана в багатьох наукових працях, наукових статтях, підручниках та різних інших інтернет джерел. Окремо можна виділити наукові праці професора Гаськевича В. Г. «Історія дослідження торфових ґрунтів Малого Полісся» [1], Позняк С. П. «Генетико-географічні дослідження ґрунтів Західних областей України» [2], та в біографічному довіднику за загальною редакцією професора В.В. Снітинського під назвою «Від витоків до сучасності (1856-2016)» [3].

РОЗДІЛ 1

Зародження знань про ґрунти і їхню географію в Галичині

1.1. Емпіричний, агрокультурний та агроекологічний періоди

Науковий інтерес до ґрунтів у Галичині, як і в багатьох інших регіонах Європи, почав активно формуватися в другій половині XIX століття. Відправною точкою розвитку ґрунтознавства можна вважати період коли на території почали з'являтися нові для тих земель сільськогосподарські культури. Галичина, яка на той час входила до складу Австро-Угорської імперії, була важливим аграрним регіоном, що обумовлювало необхідність детального вивчення її ґрунтів для підвищення продуктивності сільського господарства. До подій які стали рушійною силою в цьому плані можна віднести: розширення капіталістичних відносин, скасування панщини та стрімке збільшення населення.

На той час були відомі лише самі загальні данні щодо стану ґрунтів, тогочасного ландшафту. Перші ґрунтові дослідження мали описовий характер. Вони були спрямовані на класифікацію ґрунтів та визначення їх основних властивостей. Вчені зосереджувалися на збиранні інформації про фізичні та хімічні характеристики ґрунтів, що дозволяло скласти перші уявлення про їх структуру, родючість та придатність для вирощування різних культур.

Емпіричний підхід був ключовим у дослідженнях ґрунтів під час цього періоду. Дослідники збирали велику кількість емпіричних даних, проводили польові та лабораторні експерименти. Однією з головних цілей цих досліджень було визначення оптимальних умов для вирощування різних сільськогосподарських культур. Результати емпіричних досліджень дозволяли аграріям краще розуміти, які ґрунти є найбільш придатними для конкретних культур, які добрива слід використовувати для підвищення врожайності, та як правильно здійснювати обробіток ґрунту. Це сприяло підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва в регіоні.

Розвиток ґрунтознавства в агрокультурний період у Галичині охоплює подальше поглиблення наукових досліджень, які вже не обмежувалися лише емпіричними спостереженнями. Цей період характеризується інтеграцією ґрунтознавчих знань у практичну сільськогосподарську діяльність, впровадженням новітніх технологій та методів управління ґрунтами. Агрокультурний період у Галичині характеризується також впровадженням новітніх агро-технологій. З'являються перші механізовані засоби обробітку ґрунтів, які значно підвищували продуктивність праці та дозволяли обробляти більші площі земель. Використання техніки сприяло зменшенню фізичних витрат праці та підвищенню ефективності сільськогосподарських робіт. Також активно впроваджуються нові методи удобрення ґрунтів. Вчені розробляють комплексні добрива, які забезпечують ґрунти необхідними поживними речовинами. Використання таких добрив дозволяло значно підвищити врожайність і покращити якість продукції. Не менш важливим було і продовження ґрунтових досліджень, що мали на меті деталізувати знання про ґрунтові ресурси регіону, тому науковці того часу створюють більш точні та детальні ґрунтові карти, які враховують різні типи ґрунтів та їхні властивості. Вони використовувалися для планування сільськогосподарських робіт, розробки меліоративних проектів та управління земельними ресурсами. Також у цей період набували популярності аграрні школи, університети впроваджували нові курси та навчальні програми, які дозволяли студентам отримувати сучасні знання про методи обробітку ґрунтів, управління аграрними підприємствами та використання новітніх технологій. Це сприяло підвищенню рівня наукових досліджень та їх практичному застосуванню. В цілому на початку XIX століття почало проводитись безліч дослідів, було створено величезну кількість кадастрових карт, почали створюватися перші рільничі товариства, проте спеціалізованого навчального закладу який міг би забезпечити кваліфікованих спеціалістів тих країв не було. Одним з прикладів може буди Дублянська рільнична школа, про буде згадано трохи пізніше.

У той час ґрунти Малоґо Полісся досліджували дві ґрунтознавчі школи — польська та російська. Вони розглянули, як утворюються різні типи ґрунтів і як їх можна використовувати для землеробства. Вони також вивчали, як заболочені ґрунти можна осушити та використовувати для сільського господарства. У 1909 році на конференції в Будапешті була представлена карта ґрунтів Галичини [1].

Серед видатних науковців того часу можна відмітити Степана Гжицького, який зробив значний внесок у розвиток ґрунтознавства та агрономії в Галичині. Його дослідження зосереджувалися на вивченні ґрунтових процесів, впливу агротехнічних заходів на родючість ґрунтів, а також на розробці нових методів обробітку та удобрення.

Агроекологічний період розвитку ґрунтознавства в Галичині, який почався в другій половині ХХ століття і продовжується до сьогодні, являє собою запровадження екологічних принципів у сільське господарство. В цей період помітне зростанням усвідомлення екологічних проблем, які виникають через інтенсивне використання ґрунтів, а також пошуком сталих методів ведення аграрної діяльності. Вчені почали розробляти методи, що забезпечують збереження природних ресурсів та їх раціональне використання. Основна увага приділяється вивченню взаємодії між сільськогосподарськими практиками та екосистемами. З'являються нові підходи, які поєднували традиційні методи ведення господарства з новітніми науковими розробками. Це дозволяло зберегти ґрунти, підвищити їх родючість та забезпечити екологічну стійкість сільського господарства. В цей період також почало активно розвиватись використання геоінформаційних систем (ГІС), дистанційного зондування Землі та інших сучасних технологій які дозволяють отримувати детальну інформацію про стан ґрунтових ресурсів, прогнозувати зміни та розробляти стратегії їхнього збереження.

РОЗДІЛ 2.

Дублянська наукова ґрунтознавча школа : шляхи становлення

2.1. Дублянська рільнича школа

Відправною точкою розвитку ґрунтознавства в Галичині можна вважати січень 1846 року де відбулися перші загальні збори, важливим моментом з'їзду яких стало рішення про відкриття першої сільськогосподарської школи, яке нажаль через тогочасні селянські заворушення не вдалося відкрити. Хоча варто зазначити що періодичні ґрунтові роботи проводились і до того часу, проте вони були дуже не постійними і мали виключно емпіричний характер. Дублянська рільнича школа була офіційно відкрита 9 січня 1856р. Одним із важливих аспектів роботи школи була науково-дослідна діяльність. Вивчалися фізичні та хімічні властивості ґрунтів, гранулометричний склад, статика та температура ґрунту. Особлива увага приділялася дослідженню різних видів добрив (органічних та мінеральних) та їх впливу на життєдіяльність рослин. Створення наукових станцій дозволило проводити ґрунтовні дослідження, що сприяли підвищенню продуктивності сільського господарства. Історія становлення науково-навчальних установ у Дублянах, як і в багатьох інших випадках, супроводжувалася низкою труднощів. Основними проблемами були фінансові, оскільки школа фактично існувала виключно за рахунок добровільних пожертв. Слабка матеріальна база та недостатнє фінансування стримували її розвиток. В 1878 році, усвідомлюючи важливість аграрної освіти, Галицький сейм вирішив взяти школу під свою опіку та забезпечити її фінансовою підтримкою. Виділена субсидія дозволила значно покращити матеріально-технічну базу навчального закладу. Усі ці заходи позитивно вплинули на розвиток школи, і вже в 1878 році її було реформовано у вищий навчальний заклад. У цей період були збудовані перші навчальні корпуси, ділянки для досліджень, господарські споруди та гуртожиток. Почали функціонувати метеорологічна, хімічна, землеробська, механічна та контрольна-насіннава станції. Усе це також позитивно вплинуло на

розвиток ботанічного саду, який почав активно поповнюватися рідкісними породами дерев та рослин. Через певний час було придбано земельні ділянки на яких були проведені перші навчальні ґрунтові дослідження та експерименти.

Важливою складовою Дублянської Рільничої школи був ботанічний сад, який активно розвивався в цей період. Він почав поповнюватися рідкісними породами дерев та рослин, що сприяло розвитку ботаніки та садівництва. Сад став місцем практичних занять для студентів та об'єктом наукових досліджень.

Стіни цього закладу бачили багатьох відомих професорів та науковців таких як Кароль Беноні, Бомба Мирослав, Юзеф Семірадський, Головчук Андрій, Кияк Григорій або Леопольда Бубер, австрійський вчений який зробив значний вклад в ґрунтознавство висвітлений у монографії "Галицько-подільські чорноземи, їх утворення та природна структура, а також сучасні сільськогосподарські умови експлуатації північно-східної ґрунтової зони Галичини"[2]. Також можна згадати і енциклопедію К. Естрайхера. Де описувалися досягнення польських діячів науки ХІХ – початку ХХ ст. бібліографічні матеріали про персонал наукового осередку в Дублянах максимально відображені у виданні "Polski Słownik Biograficzny". Там було описано внесок вчених-аграріїв у становлення і розвиток аграрної науки і освіти. Щоб оприлюднювати наукові досягнення Дублянської вищої рільничої школи, комісія з сільського господарства Галицького сейму 11 січня 1886 року ухвалила видавати "Щорічник Крайової вищої рільничої школи в Дублянах"[3]. Важливою заслугою на самому початку періоду становлення дублянського навчального закладу було закладення надійного фундаменту на основі якого сільськогосподарські науки могли безпечно і успішно розвиватись, а також не менш важливим було підготовлення самих перших спеціалістів в галузі ведення сільськогосподарського виробництва. За період навчання студенти опрацьовували значний обсяг інформації, який включав вивчення фізичних і хімічних властивостей ґрунту, гранулометричного складу, статички та температури ґрунту.

З метою покращення можливостей оприлюднення результатів наукових досліджень, за ініціативою комісії Галицький сейм у 1886 році ухвалив рішення про видання «Щорічника Крайової вищої рільничої школи в Дублянах». Цей збірник став платформою для публікації наукових звітів, обговорення проблем та досліджень у галузі тваринництва, агрохімії, рільництва та економіки сільського господарства. Перший том вийшов у 1888 році, де Юліуш висвітлив історію розвитку та становлення дублянського навчально-наукового осередку, а також описав основні принципи його організації на той час. Другий том був виданий у 1889 році, третій — у 1894. Четвертий том у 1904 році, і містив хроніку діяльності навчально-наукового закладу за 1896-1904 роки, а також детальну інформацію про використання дослідних полів у Дублянах.[2]. Щоб оприлюднювати наукові досягнення Дублянської вищої рільничої школи, комісія з сільського господарства Галицького сейму 11 січня 1886 року ухвалила видавати «Щорічник Крайової вищої рільничої школи в Дублянах». Останній випуск «Щорічника Вищої рільничої школи» (щоправда, без відповідної нумерації) вийшов 1894 р. В загальному можна відмітити, що Дублянська Рільнична школа відіграла ключову роль у підготовці фахівців для аграрного сектору не тільки в Галичині, але й на всій території Західної України. Випускники школи стали відомими агрономами, вченими та педагогами, які внесли значний вклад у розвиток сільського господарства. Окрім збірників наукових праць та щорічних звітів академії за навчальний рік, у наукових бібліотеках Львова знайдено звіти дослідних станцій та лабораторій. Зокрема, у 1906 році під редакцією професора Й. Мікуловського-Поморського вийшов «Звіт про діяльність Крайової хімічно-рільничої дослідної станції в Дублянах за 1903, 1904, 1905 роки».

Рис. 1. Дублянська рільнича школа

2.2. Дублянська рільнича академія

Важливим етапом в еволюції ґрунтознавства був момент коли рільничій школі надали статус академії, це змусило задуматись тогочасне керівництво про удосконалення процесу освіти, можливість відкриття нових кафедр та напрямів вивчення ґрунтознавства, саме тому було виділено кошти на побудову інших факультетів, відкриття нових станцій яких було активне сприяння землевласникам у впровадженні передових методів господарювання та ефективного контролю за якістю насіння та добрив (ботанічно-рільничу та хімічно-рільничу станції). Усі ці вдосконалення вплинули на те, що як зарубіжні потенційні студенти були зацікавлені в отриманні якісної освіти так і здібні професори та навчальні установи були зацікавлені в співпраці з висококваліфікованим сучасним закладом, це в свою чергу сприяло обміну інформацією щодо різних досліджень і експериментів, що позитивно впливало на розвиток тогочасного ґрунтознавства в тих краях. Також публікувались періодичні наукові видання де висвітлювались тогочасні проблеми ґрунтів та найновіші відкриття в галузі ґрунтознавства [4].

У 1910-1911 роках в Академії працювало близько двадцяти професорів, двадцяти доцентів та велика кількість асистентів, а кількість студентів зросла до 103 осіб. Завдяки досвідченим професорам академія змогла привабити багато молоді, яка згодом брала участь у різних проектах не тільки в Галичині, але й за

її межами, включаючи інші країни. Ці процеси позитивно впливали на майбутнє академії, створюючи міцний фундамент для її подальшого розвитку. З часом академія стала одним з найкращих наукових аграрних центрів у Європі, що готував кваліфікованих фахівців, які відповідали вимогам того часу. Завдяки титанічним зусиллям учених, Академія землеробства стала центром аграрної науки та освіти у Східній та Західній Галичині, а імена її викладачів були відомі по всій Європі.

Світилами тих часів які внесли надзвичайно великий вклад в ґрунтознавство, агрохімію та землеробство в Східній Галичині ХІХ століття зробили такі вчені:

-Професор геології та мінералогії Северин Плахетко;

-Професор хімії та хімічної технології, керівник крайової школи гуральництва Роман Вавнікевич;

-Професор ботаніки та агрохімії Еміль Годлевський;

-Директор Вищої рільничої школи в Дублянах, професор фізики і фізичної хімії ґрунту Владислав Любоменський;

-Професор хімії ґрунтів і добрив, керівник хімічної лабораторії Стефан Єнтис.

З метою вдосконалення системи рільництва в регіоні Галицький сейм вирішив організувати в Дублянах дослідні та контрольні станції. Їхньою метою була допомога землевласникам у впровадженні нових методів господарювання та запобігання торгівлі неякісним насінням і добривами. Згодом були засновані ботанічно-рільнича та хімічно-рільнича станції.

*Рис. 2. Ботанічний комплекс
(Дублянської академії)*

Хімічно-рільнича станція на початку свого існування виконувала контрольні функції. Її завданням було допомагати вченим досягати прогресу в сільськогосподарському виробництві, проводячи хімічний аналіз води, розробляючи технології внесення добрив для збільшення обсягів та покращення якості продукції, а також надаючи рекомендації щодо господарювання. Також існувала агрохімічна лабораторія, яка до 90-х років XIX століття використовувалася лише для наукових досліджень професорів. Однак з 1896 року лабораторія почала використовуватися для навчання студентів, і тематика лабораторних робіт охоплювала широкий спектр досліджень, таких як визначення кількості мінеральних добрив, азоту в ґрунті, вмісту білка в травах, а також кількісні дослідження вмісту вапна в ґрунті, воді та вапняку [5].

*Рис. 3. Хімічно-рільнича станція в Дублянах
(Теперішня міська лікарня)*

На даному фундаменті закладеному у Дублянах наприкінці ХІХ-ХХ ст., наукові пошуки продовжувала група науковців на рільничо-лісовому факультеті Львівської політехніки у який була реорганізована Дублянська Академія землеробства(1918 р.). Потреба в великій кількості спеціалістів у повоєнні часи спровокувала відкриття великої кількості інших нових факультетів, розширення навчальних, виробничих і господарських площ, збільшення кількості студентів, розгортання нового будівництва. З приходом німецької окупаційної влади вищі навчальні заклади Львова фактично припинили свою діяльність. У серпні 1942 року навчальний заклад у Дублянах відновив роботу як Державні фахові сільськогосподарські курси у Львові, підпорядковані відділу науки та навчання генерал-губернаторства. Викладання велося німецькою мовою. Після Другої світової війни рільничо-лісовий факультет Львівського політехнічного інституту відновив свою діяльність. Розвиток продуктивних сил західноукраїнського регіону вимагав збільшення кількості фахівців у галузі сільськогосподарського виробництва та розширення спектра спеціальностей. Тому на базі факультету, за рішенням Ради Міністрів СРСР і наказом міністра вищої освіти СРСР від 30 вересня 1946 року, було створено Львівський сільськогосподарський інститут.

У повоєнні роки було проведено перші за довгий період часу великі обстеження ґрунтів на території Галичини, основною метою яких було оновлення інформаційної бази щодо стану придатності тутешніх ґрунтів, оновленню кадастрових карт, усі ці дослідження були більше пов'язані з потребою в кращому розташування колгоспів, збільшенню їх продуктивності. Великий внесок у розвиток ґрунтознавства в Галичині у той період вніс професор Г. О. Андрущенко, який був одним з організаторів ґрунтових обстежень Західних областей України, результати яких він висвітлив у своїй монографії «Ґрунти західних областей УРСР»(1970) [6]. Там було описано особливості генези ґрунтів тутешніх регіонів, різного роду лабораторні дослідження щодо фізичних, хімічних властивостей ґрунтів. У 1960-х роках було проведено масштабні дослідження ґрунтів на території Малого Полісся у рамках проекту, пов'язаного

з потребою меліорації земель, відведених під осушення. У 1970-х роках під редакцією професора К.І. Геренчука було видано серію колективних монографій, присвячених природі західноукраїнських земель. У цих працях висвітлювалися дані про геоморфологічну та геологічну будову регіонів, а також описувалися їх ландшафти, флора і фауна. Повторні дослідження стану ґрунтів були проведені у 2000-х роках на території Львівської області в рамках наукової тематики кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів "ґрунти депресивних регіонів України". У цих дослідженнях було представлено тогочасний хімічний, фізичний та біохімічний стани ґрунтів, а також освітлено проблеми їх деградації[7].

РОЗДІЛ 3.

3.1. Морфолого-генетичний напрям досліджень

Через тогочасну реорганізацію Дублянської рільничої Академії 1919 року, було створено першу кафедру агрохімії та ґрунтознавства в межах західної України. Вона була створена на рільничо-лісовому факультеті Львівської Політехніки, а її засновником був Мар'ян Гурський. Він займався питаннями добрив їх мінералогічного складу, хімією та фізикою ґрунтів та ін. Пізніше керуючим став Жульцінський за час керівництва якого було проведено роботи щодо будування лабораторій, купівлі дослідницьких полів, закупки реактивів, лабораторного посуду. За результатами його досліджень було опубліковано працю «Нова генетична фізико-хімічна теорія утворення торфу і вугілля». Він довів що усі біологічні процеси обмежені через продукти розчину органічних сполук. Жульцінський був одним із перших в Західній Україні хто звернув увагу на пагубний вплив води щодо ґрунтів (водна ерозія). Після його смерті кафедра попала під контроль А. Мусеровича який широко досліджував абсорбцію ґрунтів, особливо в Карпатському регіоні. Його дослідження північного краю Поділля створили потужну наукову базу щодо подальших публікацій праць. У 1938 р. він видає монографію під назвою «Ґрунтові колоїди».

Сама кафедра агрохімії та ґрунтознавства виконувала дослідження що безпосередньо стосувались придатності нетрадиційних матеріалів для підвищення продуктивності орних земель (вплив калійних добрив, сірчаноокислої міді, а такої інші мінеральні добрива).

Важливу роль у становленні і розвитку ґрунтознавства західних областей України відіграв І. М. Гоголев. Який займався вивченням ґрунтового покриву території державних сортодільниць. Його детальні обстежень були проведені в період з 1947-1949 років і включали дані зібрані в межах Львівської, Тернопільської областей. В загальному цей діяч випустив багато наукових праць, актуальність яких збереглась і по наш час.

Своїми польовими дослідженнями він довів що біохімічну активність редзин та покращення режиму живлення можна підвищити за допомогою

кухонної солі, цим він відзначив що для Західних областей України можна використовувати дешеві калійні добрива з великим вмістом натрію.

Гоголев засвідчував що тривале та інтенсивне використання редзин у вигляді орних земель негативно впливає на їх морфологічні та агрохімічні властивості.

Більшість його досліджень стосувались процесів формування ґрунтів в зонах Малуго Полісся та регіонів Карпат, Закарпаття.

У 1955 році провів дослідження болотних ґрунтів і торфовищ, це було пов'язано з пошуком та удосконаленням меліоративних норм. А у 1957 році створив ґрунтову експедицію у Львівському університеті імені Івана Франка метою якої було обстеження та картографування ґрунтів України (переважно Західних областей).[2]

Рис. 4. Гоголев Іван Миколайович

3.2. Ґрунтово-меліоративний напрям

Західні області країни завжди характеризувались високою пере зволоженістю і були об'єктом широких меліоративних перетворень[8]. До основних чинників можна віднести нерівномірний розподіл опадів, наявність важкого механічного складу. Саме водне живлення було зазвичай атмосферного характеру(опади), ґрунтові води. На таких землях зазвичай проводили меліорацію, адже при наявному стані ґрунту було важко очікувати хороший урожай.

Питанням меліорації в Галичині з 1879р. займалось Крайове бюро меліорації. Його головною метою були питання щодо протипаводкового захисту територій та розв'язування питань щодо проблем меліорації земель. За її ініціативи було складено проект меліорації басейнів верхів'я річок Західний Буг та Стир, Дністра.

Важливим аспектом діяльності ґрунтово-меліоративного напрямку були наукові дослідження, результати яких публікувалися у різноманітних наукових виданнях, включаючи щорічні звіти та спеціалізовані збірники. Однією з таких публікацій був "Звіт про діяльність Крайової хімічно-рільничої дослідної станції в Дублянах за 1903, 1904, 1905 роки", виданий у 1906 році під редакцією професора Й. Мікуловського-Поморського. Ця робота містила детальні звіти про експерименти та дослідження, проведені в академії, а також рекомендації для практичного застосування отриманих знань.

У 60-х роках ХХ століття на Малому Поліссі розпочалися широкомасштабні осушувальні меліорації, які супроводжувалися детальними дослідженнями ґрунтового покриву на ділянках, відведених під осушення. Для проектів осушувальних меліорацій фахівці проводили ґрунтові обстеження, детально вивчаючи фізичні, фізико-хімічні та водно-фізичні властивості ґрунтів проводили багато університетів одним з учасників яких був Львівський державний університет імені Івана Франка. Вагомий внесок у розв'язання проблеми регулювання водного режиму, норм осушення ґрунтів, освоєння осушуваних земель внесли С. М. Перехрест, В. Р. Булдей, С. Т. Вознюк, М. Д.

Будз, Г. С. Кияк, П. Р. Сливка, І. Н. Герасимчук, К. П. Терещенко, Й. М. Білоус, Б. І. Козловський, В. М. Бурдан та інші [8]. Починаючи з 1968 року, співробітники Львівської гідрогеолого-меліоративної експедиції проводять систематичні дослідження режиму ґрунтових вод на осушених землях та прилеглих до них територіях. Гідро-режимні спостереження здійснюються у всіх природних районах Малого Полісся, де створюється і функціонує мережа опорних свердловин. Результати досліджень фізичних і водно-фізичних властивостей ґрунтів висвітлено у монографіях і наукових статтях таких дослідників, як Б.І. Козловський, Й.М. Білоус, К.П. Терещенко, В.М. Бурдан та Н.Є. Когут [1].

ВИСНОВКИ

Зважаючи на відзначені труднощі, можна впевнено стверджувати, що ґрунтознавство в Галичині не лише пододало всі перешкоди, а й вибороло собі почесне місце серед ключових галузей сучасної науки. Протягом століть, ця наука розвивалась, пристосовуючись до викликів часу та вдосконалюючи свої методи. Вчені галузі не лише адаптувались до складних умов, але й активно сприяли розвитку аграрного сектору та екологічної стабільності регіону. Навіть у найскладніші періоди історії Галичини, ґрунтознавство залишалось невід'ємною складовою наукового потенціалу регіону. Воно допомагало зберігати та розвивати аграрні ресурси, забезпечуючи сталість господарства. Завдяки постійним дослідженням та інноваціям, вчені знаходили рішення для актуальних проблем, що виникали в аграрному секторі. Сучасні ґрунтознавці продовжують роботу своїх попередників, впроваджуючи новітні технології та методи досліджень. Їхні зусилля дозволяють не лише підвищувати врожайність та покращувати якість продукції, але й зберігати екологічний баланс, що є критично важливим у умовах глобальних екологічних викликів. Завдяки цьому ґрунтознавство залишається на передовій лінії наукових досліджень, забезпечуючи стійкий розвиток аграрного сектора та вносячи значний вклад у добробут суспільства.

Отже, сьогодні ґрунтознавство в Галичині продовжує розвиватись, відкриваючи нові горизонти знань та технологій. Воно демонструє великий потенціал для подальшого розвитку науки, аграрного виробництва та екологічної стабільності. Таким чином, ця галузь є не лише спадкоємцем багатой наукової традиції, але й ключовим елементом у забезпеченні стійкого майбутнього регіону та країни в цілому.

Список використаної літератури

- 1) Гаськевич В. Історія дослідження торфових ґрунтів Малого Полісся / В. Гаськевич, М. Нецик // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: Географічні науки. – 2013. – № 6 (255). – С. 4 – 9.
- 2) Мазник Л. В., Позняк С. П. Генетико-географічні дослідження ґрунтів Західних областей України: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. — 87-106 с.
- 3) Пинда Л. Внесок вчених дублянського наукового осередку у розвиток європейської аграрної науки (друга половина ХІХ-ХХ ст.): Історично-Бібліографічний аспект. Вісник Львівського ун-ту. Серія книгозн. бібліот. та інф. технол. 2017. Вип. 11–12. С. 95– 1 01.
- 4) Львівський національний аграрний університет: від витоків до сучасності(1856-2016) / [укл.:В.В. Снітинський, В.М. Боярчук, І.Б. Яців та ін.] ;за заг. ред. В.В. Снітинського. – Львів: Ліга-Прес, 2016 . — 3-10 с.
- 5) Токарський Ю. М. Бібліографічний словник (1856–1947): професори, доценти та асистенти навчально-наукових установ у Дублянах. Львів: ЛДАУ, 2004. 119 с.
- 6) Андрущенко Г.О. Ґрунти західних областей УРСР. – Львів – Дубляни, 1970. – 184 с.
- 7) Гаськевич В.Г. Історичні аспекти дослідження ґрунтів Малого Полісся // Історія української географії. Всеукраїнський науково-теоретичний часопис. Тернопіль: підручники і посібники, 2006. Випуск 1(13) — 82-88 с
- 8) Козловський Б.І. Меліоративний стан осушуваних земель західних областей України/ Б. І. Козловський. – Львів : Євровіт, 2005. 419-420 с.